

VERTROUWELIJKPOSITIE-BEPALING CPNS a m e n v a t t i n g

Medio mei j.l. heeft de CPN-leiding voor het eerst openlijk in "De Waarheid" - in twee resoluties en een verkorte weergave van een rede van Paul de Groot - haar mening uitgesproken over de situatie in de internationale communistische beweging en daarbij niet geschroomd een "eigen standpunt" naar voren te brengen. Met deze "eigen stellingname" - die afwijkt van de inzichten der andere Europese partijen - pretendeert de CPN-leiding een oplossing te geven voor het vraagstuk van de internationale verdeeldheid in de communistische gelederen. Als voorwaarde voor het herstel der ideologische eenheid stelt zij een "onverbidelijke, openlijke veroordeling van de revisionistische praktijken van Chroestsjow". Voorts kan deze eenheid naar haar mening worden beworderd door een gezamenlijk optreden van alle CP-en in politieke acties tegen het "Westduitse militarisme", dat door de CPN wordt gezien als "het voornaamste gevaar voor de wereldvrede".

De CPN-leiding beoogt hiermee een eind te maken aan de in de eigen gelederen heersende verwarring. Internationaal zal het echter wel enig stof doen opwaaien, te meer omdat de CPN zich met deze stellingname nog sterker dan voorheen van de Europese partijen isoleert. Hoewel in de scherp geformuleerde eis om Chroestsjow's beleid te veroordelen natuurlijk in de eerste plaats een forse kritiek op de CPSU valt te beluisteren, mag daaruit toch niet de conclusie worden getrokken dat de CPN zich thans gaat scharen onder de aanhangers van de Chinese CP. De kritiek op de CP-China - die de Nederlandse CP wel degelijk heeft - wordt echter voorlopig nog niet verder uitgewerkt omdat de CPN er van uitgaat dat de "ultra-linkse theorieën" van de Chinezen een weliswaar afkeurenswaardige maar begrijpelijke reactie zijn op het revisionisme van Chroestsjow.

De inhoud van het CPN-standpunt is geheel gebaseerd op de inzichten van Paul de Groot die steunen op zijn persoonlijke afkeer van Chroestsjow en zijn ambitie om de CPN te doen erkennen als een toonaangevende, autonome partij.

De beweegreden waarom de CPN thans dit "eigen standpunt" openbaar maakt, moet waarschijnlijk hierin gezocht worden, dat de komende

VERTROUWELIJK

conferentie der 17 partijen uit de "kapitalistische landen" van Europa (1 juni a.s.) de CPN welhaast dwingt om kleur te bekennen, wil zij niet eens te meer de wet voorgeschreven krijgen door de PCI en de PCF zoals in het verleden wel gebeurde. Door haar afwijkende stellingname zal de CPN op deze conferentie evenwel duidelijk in de oppositie zijn.

VERTROUWELIJK

POSITIE-BEPALING CPN

De CPN publiceert haar "eigen standpunt" inzake de internationale vraagstukken van de communistische wereldbeweging

Tijdens de partijbestuursvergadering d.d. 15 en 16 mei j.l. heeft voorzitter Paul de Groot een rede gehouden over de huidige situatie in de communistische wereldbeweging. Deze belangwekkende rede kan beschouwd worden als een voortzetting en ontwikkeling van de visie die De Groot eerder ontvouwde in zijn bekende - als partijdocument aanvaarde - uiteenzetting op 18 juli 1963. Het meest opmerkelijke in De Groots recente vertoog is het duidelijk in de openbaarheid gebrachte "eigen CPN-standpunt inzake de internationale vraagstukken", een standpunt dat op dit ogenblik door geen der andere Europese partijen wordt gedeeld. Deze openlijke stellingname, gepaard gaande met scherpe kritiek op de Franse en de Italiaanse partij - weliswaar niet met name genoemd, maar op niet mis te verstane wijze aangeduid - brengt de CPN aan de vooravond van de conferentie der 17 partijen uit de "kapitalistische landen" van Europa (1 juni a.s.) nog verder in het isolement dan voorheen. De mogelijkheid lijkt zelfs niet uitgesloten dat het op deze conferentie tot een openlijke breuk zal komen tussen de CPN en de andere Westeuropese partijen. Dat de Nederlandse partij zich in dat geval zal gaan conformeren aan de Chinese lijn valt voorlopig niet aan te nemen. Wel mag verwacht worden dat de CPN zich verbeten zal vastklampen aan haar zogenaamde "middenkoers" tussen Moskou en Peking en daarbij andere partijen haar kritiek niet zal sparen.

Chroestsjow demoraliseerde de communistische wereldbeweging

De Groot constateerde in zijn rede een algemene verwarring en verslapping in de communistische gelederen. De oorzaak hiervan moest zijns inziens in de eerste plaats gezocht worden in de wijze waarop Chroestsjow de destalinisatie doorvoerde (Chroestsjows grootste fout) en voorts in het "steeds sterker revisionistisch gerichte beleid" van deze Russische staatsman. Het proces van de destalinisatie - door De Groot tot op zekere hoogte noodzakelijk geacht - werd volgens de CPN-voorzitter door Chroestsjow zeer overtrokken en dienstbaar gemaakt aan zijn eigen eerzucht en ter stimulering van zijn persoonsverheerlijking. Deze gang van zaken, aldus De Groot, deed veel afbreuk aan de partij-

VERTROUWELIJK

discipline en ondermijnde de partijgeest en het revolutionair élan. De banden die Chroestsjow met Tito aanknoopte en de aanmoediging die van zijn beleid uitging op revisionistische elementen in de hele wereld (b.v. in Nederland op de SWP), brachten - volgens De Groot - de communistische beweging een zware slag toe. Niet alleen ontstond daardoor vijandschap tussen de Aziatische en de Europese partijen (i.c. tussen de CP-China en de CPSU), maar ook werd door dit optreden in tal van partijen de deur opengezet voor het revisionisme. Het gevolg was dat de communistische partijen in de "kapitalistische landen" onvoldoende weerstand konden bieden aan "de ideologische invloed die de hoogconjunctuur op de arbeidersbeweging uitoefent". In dit verband richtte De Groot zijn kritische pijlen op de Franse en Italiaanse partij die hij in "De Waarheid" weliswaar niet met name noemde, maar toch wel onmiskenbaar duidelijk aanduidde. Hij stelde dat, als beoordeling van de invloed van een partij plaats vindt naar haar stemmencijfer bij verkiezingen en naar haar aantal parlamentszetels, alsmede naar haar "goede" betrekkingen met de heersende kapitalistische regering, men uitgaat van een onjuiste en reformistische maatstaf. De leninistische en enige reële maatstaf - aldus De Groot - is de massa-actie, d.w.z. de druk die de CP op de regering kan uitoefenen, door buiten-parlementaire betogingen. De huidige politieke situatie vergt zijns inziens dat deze betogingen thans in de eerste plaats gericht worden tegen het "Westduitse militarisme". Ongetwijfeld dacht de CPN-voorzitter hierbij aan de in zijn ogen zeer geslaagde anti-MLF-betoging op 9 januari j.l. te Amsterdam.

In besloten kring verklaarde De Groot onomwonden welke bezwaren hij koesterde t.a.v. de PCI en de PCF. Hij deelde mee dat de Italiaanse partij geen enkele actie tegen de MLF had ondernomen (en dus ver onder de CPN-maat gebleven was) en dat deze CP geheel opging in haar pogingen om in de regering te worden opgenomen. De Groot betoogde dat de PCI zich daardoor schuldig maakte aan parlementarisme, waaruit bleek dat de Italiaanse partij de leninistische principes had verlaten. Ook het optreden van de Franse partij werd door de CPN-voorzitter aan scherpe kritiek onderworpen. De PCF zou geen principieel verzet bieden tegen de politiek van De Gaulle, zelfs niet tegen diens plannen voor een eigen atoommacht. Het was volgens De Groot duidelijk, dat de politiek van de PCF nog doortrokken was van "Chroestsjowisme" (d.w.z. op revi-

sionistische wijze toegeven aan kapitalistische verlangens, of zelfs "beginselloos" gemene zaak maken met het kapitalisme) wat naar zijn mening geaccentueerd werd door het feit dat de Franse partij Chroestsjow nog altijd niet openlijk heeft veroordeeld.

Verwijzend naar bovenvermelde interne verwarring en verslappig benadrukte De Groot de ernstige verzwakking die de algehele positie van het communisme aldus had ondergaan ten opzichte van het kapitalisme. Zijns inziens had de "beginselloze politiek" van Chroestsjow ten aanzien van de kapitalistische wereld, bijvoorbeeld in de Cuba-kwestie, in het Duitse vraagstuk (de voorgenomen reis naar Bonn!) en in de contacten met het Vaticaan (het bezoek van Adzjoebei aan de Paus in 1964) daartoe in belangrijke mate bijgedragen.

Het imperialisme - aldus de CPN-voorzitter - had hierdoor de kans gekregen zich tot de tanden te bewapenen en met name West-Duitsland was er aldus in geslaagd opnieuw het hoofdgevaar voor de wereldvrede te worden.

Het internationale communistische geschil

De meest op de voorgrond tredende uiting van de verwarring in de communistische beweging is ongetwijfeld het geschil tussen de CP-China en de CPSU. Volgens de visie van Paul de Groot werd dit conflict opgeroepen door het revisionistische beleid van Chroestsjow en verscherpt door het "ultra-linkse dogmatisme" van de Chinese leiders. Duidelijk spreekt hieruit de opvatting van De Groot dat het "ultra-linkse dogmatisme" een reactie is op het revisionisme ("de linkse afwijking is de straf op de rechtse zonde"). Hoewel de CPN-voorzitter op deze partijbestuursvergadering dus nadrukkelijk stelde dat de verhouding revisionisme-dogmatisme er een is van oorzaak en gevolg en het revisionisme mitsdien ideologisch gezien een groter en essentiëler kwaad is dan het dogmatisme, verklaarde hij tevens, dat de CPN "er nooit twijfel aan heeft laten bestaan dat zij de dogmatische en ultra-linkse theorieën van de leiding der Chinese CP verwerpt en blijft verwerpen"! De CPN wil zich dus kennelijk niet scharen achter de extreem-linkse Chinese standpunten. Het gebruik van de toevoeging "ultra" bij de afwijzing van het linkse dogmatisme der Chinezen geeft echter eens te meer een aanwijzing dat de CPN-voorzitter een "linkse koers" niet zo verwerpelijk acht. Niettegenstaande De Groot's betoog geheel gebaseerd was op

een onverbiddelijke veroordeling van het revisionisme (in het bijzonder het optreden van Chroestsjow) kwam hij toch op een enkel punt tot een concrete formulering van kritiek op de politiek der Chinezen. Zo verweet hij "de Chinese kameraden" dat zij het gevaar negeerden dat het Westduitse militarisme zijns inziens vormt voor de wereldvrede. Betreffende de door de Chinezen gewraakte besluiten van het 20e en 22e CPSU-congres, merkte De Groot op dat deze besluiten "op papier wèl goed" waren, maar dat Chroestsjow ze door persoonlijke willekeur in de praktijk uitvoerde als een renegaat. Het voornaamste verwijt dat de CPN-voorzitter richtte tot de opvolgers van Chroestsjow was, dat zij naar zijn mening de strijd tegen het revisionisme (lees: de ontluistering van Chroestsjow en de liquidatie van zijn politiek) te zwak en te behoedzaam voerden. De Groot ging hierbij niet zo ver als de Chinezen die stellen dat Breznjew c.s. de politiek van Chroestsjow ongewijzigd voortzetten ("chroestsjowisme zonder Chroestsjow"). Met de hem eigen zucht tot overdrijving meende hij zelfs in bepaalde standpunten van de CPSU sinds de val van Chroestsjow "grote veranderingen" te bespeuren. Hij grondde deze uitspraak voornamelijk op de rede die Breznjew op 8 mei j.l. uitsprak te Moskou t.g.v. de herdenking van het einde van de Tweede Wereldoorlog. Breznjew wees in zijn rede op het gevaar dat het Westduitse militarisme weer kan gaan vormen voor de wereldvrede en hoewel de Russische partijleider dit niet met zoveel woorden stelde, concludeerde De Groot daaruit toch dat "het Duitse gevaar nu nadrukkelijk was gekenschetst als het centrale gevaar voor de wereldvrede". De CPN-voorzitter noemde dit "duidelijke taal die overeenkomt met de stellingname van de CPN".

Het "eigen standpunt" van de CPN

Uit het bovenstaande blijkt dat De Groot - en met hem het partijbestuur der CPN - op dit ogenblik twee zaken uiterst belangrijk acht, n.l.:

1. de erkenning door alle communistische partijen dat het "Westduitse militarisme" het voornaamste gevaar vormt voor de wereldvrede, en
2. de openlijke, volledige veroordeling door alle communistische partijen van Chroestsjows persoon en politiek.

T.a.v. het eerste punt geldt dat de nationale eenheidspolitiek van de CPN (poging tot samenwerking met socialisten en "progressieve

gelovigen") voor een belangrijk deel gebaseerd is op een zich gemeenschappelijk keren tegen "het Westduitse gevaar" en dat internationale erkenning van dit gevaar deze eenheidspolitiek van de CPN - althans in de ogen van de communisten - meer kansen zou geven. Bij het tweede punt moet in aanmerking genomen worden dat de (links)dogmatische instelling van de CPN-voorzitter hem veel begrip doet hebben voor de Chinese inzichten inzake het revisionisme en dat ook de persoonlijke rancune die De Groot koestert ten opzichte van Chroestsjow in belangrijke mate zijn standpunt in deze kwestie bepaalt.

Dit "eigen standpunt" van de CPN ten aanzien van het internationale communistische geschil is nu als volgt in een - door het partijbestuur eenstemmig aanvaarde - resolutie vastgelegd en in "De Waarheid" gepubliceerd:

"De CPN is ervan overtuigd dat een nieuwe start van de internationale communistische beweging (dus inclusief de CP-China) noodzakelijk en mogelijk is. De belangrijkste opgave daartoe acht zij niet de organisatorische regeling van een internationale conferentie, maar het onverbiddelijk voeren van een principiële strijd tegen het revisionisme en dogmatisme in alle partijen volgens de verklaringen van 1957 en 1960, waarbij zij benadrukt dat naar haar mening de liquidatie van de revisionistische praktijken van Chroestsjow de voorwaarde is om de discussie tegen de dogmatische opvattingen van de CP-China op vruchtbare wijze te voeren."

Duidelijk blijkt uit deze stellingname dat de scherpste pijlen van CPN-kritiek in de eerste plaats gericht blijven tegen de CPSU en de haar getrouwe partijen (b.v. de PCF) en dat kritiek op de Chinese partij voorlopig vaag wordt gelaten als zijnde nog niet aan de orde.

Zoals reeds werd gesteld neemt de CPN met dit standpunt een unieke plaats in onder de Europese partijen, hetgeen ongetwijfeld zal leiden tot een verdere isolering van de Nederlandse CP op het internationale vlak. Er is grond om te veronderstellen dat de CPN deze stellingname openbaar heeft gemaakt in de verwachting door het 23e congres van de CPSU (waarschijnlijk najaar 1965) in het gelijk te worden gesteld.

De a.s. conferentie der 17 partijen

Naast de eerder vermelde resolutie over het internationale ge-

schil, werd op de 1.1. partijbestuursvergadering ook een resolutie aangenomen over de conferentie der 17 communistische partijen uit de "kapitalistische landen" van Europa, die op 1 juni a.s. te Brussel zal aanvangen. Het partijbestuur van de CPN verklaarde zich bereid aan deze conferentie deel te nemen en stelde voor om als eerste punt van bespreking op de agenda te plaatsen: "Europese vraagstukken die van centraal belang zijn voor de veiligheid en de vrede en de strijd voor democratie". Hieronder wordt in het bijzonder verstaan de strijd tegen de spreiding van atoomwapens in Europa door middel van de MLF, de ANF, de gaullistische atoommacht en alle andere plannen die de weg naar atoombewapening van de Duitse Bondsrepubliek zouden openen. Als verdere agendapunten werden in de resolutie genoemd: "de Europese Politieke Unie der Zes EEG-landen", "coördinatie van massa-acties tegen het Westduitse revanchisme, het Franse gaullisme en het Spaanse en Portugese fascisme", "actie voor legaliteit van de KPD" en als laatste punt de "kwestie-Vietnam".

Aangezien echter tijdens de voorbereidings-bijeenkomst voor deze conferentie op 20 april j.l. te Brussel (waar partijsecretaris Henk Hoekstra namens de CPN aanwezig was) de kwestie-Vietnam door de andere partijen als belangrijkste punt van bespreking werd voorgesteld en de kwestie van het "Westduitse gevaar" niet op de agenda werd opgenomen, verwacht men in partij-kringen dat de Nederlandse delegatie te Brussel aan de verdediging van de CPN-standpunten geen gemakkelijke opgave zal hebben.

Men houdt er zelfs rekening mee dat de Nederlandse delegatie (bestaande uit de partijsecretarissen Henk Hoekstra en Wessel Hartog en de partijbestuurders Joop Wolff en Klaas Smits) indien zij er niet in kan slagen haar stellingname ingang te doen vinden, de conferentie demonstratief zal verlaten. Dat de CPN thans vastbesloten is zich niet meer, als in het verleden wel gebeurde, door andere partijen de wet te laten voorschrijven, moge wel blijken uit de verklaring van het partijbestuur dat zij "tegen het nemen van bindende besluiten op ideologisch gebied" is, daar "dit niet tot de competentie van een regionale conferentie behoort".

31-5-1965